

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw, Water & Milieu

Datum commissievergadering	:	24 september 2018
Commissievoorzitter	:	H.J. de Graaf (vanaf 16.15 uur mw. C. Weemhoff)
Commissiegriffier	:	E. Krijgsman
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 3288 / krijgsmane@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	H.J. de Graaf	
Commissiegriffier	E. Krijgsman	
Leden van de Commissie	50PLUS	mw. O.A.C. de Meij
	CDA	P.J. de Kam, mw. W. Koning-Hoeve
	CU/SGP	M.C.A. Klein, mw. M. Terlouw (duo)
	D66	W. Bakker, mw. C. Weemhoff, H.W. Struben, J.H. Rook
(duo)		
	GroenLinks	F.J. Kramer, mw. Z. Pels
	ONH	B.I.M. Bouberg Wilson (duo)
	PvdA	mw. A.A.J. Jellema, L.Hj. Voskuil
	PvdD	A.E. van Liere, mw. L.D. Vermaas
	PVV	D.J. van der Sluijs
	SP	mw. R. Alberts, mw. J.M.E. de Groot
	VVD	mw. E.A.S. Rommel, M.N.J.L. Tromp
CdK en Gedeputeerden	C.J.M. Loggen, A. Tekin	
Ambtelijke ondersteuning		
Notulist	Money Penny / mw. C.E.L. Smits	

Afwezig met kennisgeving: J. Bond (ged.), N. Papineau Salm (PvdA),

Agenda

- 0a. Gesprek met de NAM over gaswinning Noord-Holland
- 0b. Technische briefing Natuurbeheersmaatregelen
1. Opening, mededelingen en terugkoppeling werkbezoeken
2. Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische agenda NLWM, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
3. Inspreekhalfuur
4. A-agenda Algemeen
- 4a. Voordracht Zomernota 2018
- 4b. Voordracht MRA begroting en werkplan 2019
5. Rondvraag gedeputeerde Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
6. A-agenda Water
- 6a. Voordracht VVGB Markermeerdijken
- 6b. Voordracht Wijzigingen begroting 2018 en 2019 Waddenfonds
7. B-agenda Water
- 7a. Water: Kaderrichtlijn Water - voortgangsrapportage 2018
8. Rondvraag gedeputeerde Loggen en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
9. A-agenda Milieu
- 9a. Voordracht Zienswijze op resultaatbestemming 2017 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek
- 9b. Voordracht op Zienswijze op tweede begrotingswijziging 2018 van RUD Noord-Holland Noord
10. B-agenda Milieu
- 10a. Milieu: Discussienota GL/SP: aardgaswinning Kleine velden
- 10b. Schiphol/Mobiliteit: Trein als alternatief voor vliegen. Onderzoek i.o. Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland

- 10c. Milieu: Ontwerp-actieplan Geluid provinciale wegen 2018-2022
11. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke
aangelegenheden en Europa
5 12. Sluiting

0a. Gesprek met de NAM over gaswinning Noord-Holland

De heren **Kelder** (development manager), **Van Eijs** (senior geomechanicus) en **Haarsma** (omgevingsmanager) van de NAM geven aan de hand van een aantal sheets een toelichting op het
10 energieverbruik in Nederland, de gaswinning uit kleine velden buiten Groningen, gaswinning in
de regio Noord-Holland en bodemdaling en bodemtrilling als gevolg van gaswinning, met
speciale aandacht voor de beving in Warder. De sheets van hun presentatie worden aan de
commissie toegestuurd. Twee derde van het gas uit de gasvelden in Noord-Holland is inmiddels
15 gewonnen. De NAM verwacht nog 15 jaar gas uit deze velden te kunnen halen. Bodemdaling
heeft vele oorzaken: oxidatie, constructiewerkzaamheden, inklinking, gaswinning, zoutwinning
en geothermie. Het effect van gaswinning op bodemdaling is zichtbaar over een heel groot
oppervlak, maar is aan het eind van de totale productietijd (een periode van tientallen jaren)
minder dan 6 cm.

20 De heer **Tekin** (ged.) vraagt naar de verschillen tussen de uitkomsten van de metingen in 2007
en 2017. De heer **Van Eijs** geeft aan dat de bodemdaling op dit moment heel gering is. Het
betreft enkele millimeters over vijf jaar, dus een centimeter in 10 jaar.

Aardbevingen komen voornamelijk voor in Groningen, maar ook elders in Nederland. Ook in
25 Noord-Holland zijn bevingen door gaswinning en gasopslag. De frequentie is echter laag, met
één beving in de 20 jaar. Dit is geen garantie voor toekomst. De beving in Warder op 5 juni was
2,5 op de schaal van Richter. De oorzaak van deze beving was de drukverdeling in de ondergrond
op 2,5 tot 3 kilometer diepte. Er was relatief weinig schade. De NAM informeert de bewoners niet
actief over bevingen. Er is dan wel actief contact met gemeenten en veiligheidsregio's.

30 De heer **Tekin** (ged.) vraagt waarom de plaats van het epicentrum onduidelijk is. De heer **Kelder**
legt uit dat de gegevens van de zes meetstations van het KNMI in Noord-Nederland zijn
gebundeld, waardoor de plaatsbepaling niet voor 100% zeker is. De NAM bouwt een extra
meetstation in Noord-Holland om preciezer te kunnen meten. Dit station is begin 2019 gereed.

35 De heer **Bouwberg Wilson** (ONH) vraagt welke velden in categorie 2 vallen. De heer **Van Eijs** legt
uit dat alle kleine velden in categorie 2 vallen. De aanduiding betekent dat er meer risico's zijn bij
het veld, maar niet per se dat er meer of zwaardere bevingen komen. Het kan bijvoorbeeld liggen
aan de mate van bewoning van de bovengrond. Groningen valt in buitencategorie 3, met heel
40 andere risico's. In Nederland zijn ongeveer 15 velden in categorie 2.

VRAGENRONDE

De heer **Tekin** (ged.) vraagt of compressie invloed heeft op de veiligheid. De heer **Kelder** legt uit
45 dat compressie onderdeel is van de gaswinning. De einddruk van het veld wordt alleen bereikt als
compressie wordt toegepast. De compressie is meegenomen in het winningsplan.

De heer **Tekin** (ged.) doet de NAM de suggestie de bevolking actief te informeren na een beving
om het vertrouwen terug te winnen. De heer **Kelder** dankt hem voor dit advies en zal dit intern
benadrukken. De NAM heeft al nieuwe initiatieven gestart zoals "Steek energie in de buurt".

50 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of het risico op aardbevingen toeneemt naarmate meer gas is
gewonnen. De heer **Van Eijs** legt uit dat de risico-inschatting wordt gemaakt voor de hele
levensduur van het veld. Het risico neemt niet toe. Wel is een bepaalde drukdaling in het veld
nodig voordat een eerste beving kan ontstaan.

55 De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt naar de definitie van veiligheid en wil weten of er
noodplannen zijn voor het geval een beving anders verloopt dan de prognose. De heer **Kelder**
licht toe hoe de veiligheid wordt geborgd. De NAM en de toezichthouder bespreken en monitoren
plannen. Deze moeten veilig, verantwoord en duurzaam zijn. De toezichthouder geeft
toestemming voor het voortzetten van gaswinning. Als een veld een toename van seismische
60 activiteit laat zien, volgen altijd gesprekken over de veiligheid, ook met de ministier. Mogelijke
maatregelen zijn productiebeperking of insluiting van het veld. De heer **Van Eijs** vult aan dat
momenteel een voorstel voor nieuw beheersplan met drempelwaarden en bijbehorende
maatregelen bij EZ ligt.

- 65 De heer **Zoon** (PvdD) vraagt hoe lang het duurt voordat de kans op aardbevingen verdwenen is als de productie stopt. De heer **Van Eijs** geeft aan dat er alleen in het veld Roswinkel in Drenthe, een apart veld qua geologie, direct geen bevingen meer waren na het stoppen van de productie. Er is niet met zekerheid te zeggen hoe dit in andere velden gaat. Bodemdaling zal langer doorgaan.
- 70 Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt hoeveel bodemdaling er nu is en of de inzet van compressie de daling versnelt. De heer **Van Eijs** benadrukt dat de totale daling maximaal en niet gemiddeld 6 cm is. De daling betreft nu een aantal centimeters. De compressie leidt tot een lagere einddruk, maar niet tot snellere bodemdaling.
- 75 De heer **De Kam** (CDA) vraagt om nadere toelichting op het verschil tussen "seismische activiteiten", "bodemdaling" en "beving". Hij wil ook weten hoe betrouwbaar de risicoanalyse voor veiligheid is en welke maatregelen er zijn om het risico op bevingen te verkleinen. De heer **Van Eijs** legt uit dat bodemdaling een continu geleidelijk proces is, omdat de druk in de gaslaag wordt verlaagd door de productie. Een aardbeving is het resultaat van spanningsveranderingen. 80 Oude breuken in de ondergrond zorgen voor verspringingen in aardlagen. Deze plekken zijn zwak en als de spanning toeneemt, kan zo'n breuk een klein beetje zakken. Een aardbeving van 2,5 op de schaal van Richter is een breukoppervlak van enkele tientallen meters dat 1 of 2 cm wordt verplaatst. Omdat dit in één keer gebeurt, is het resultaat een trilling in de oppervlakte. De 85 betrouwbaarheid van de analyse is hoog. De kans op bevingen per veld is gebaseerd op cijfers en allerlei kenmerken over alle velden in Nederland. Mogelijke maatregelen voor de ondergrond zijn er niet, behalve het stoppen van de productie. Over het terugpompen van gas is de kennis nog te beperkt om vooraf te kunnen bepalen of dat het risico beperkt.
- 90 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt wat de NAM met lege locaties doet en of de soort bodem en gaswinning invloed op elkaar hebben. Ook wil ze weten of er een onderverdeling is in categorie 2. De heer **Kelder** geeft aan dat de NAM geen andere plannen met de locaties heeft dan gaswinning en nog moet bezien wat er te zijner tijd met de velden mogelijk is. Hierover wordt dan de dialoog gevoerd met gemeenten en belanghebbende partijen. Er zijn nu geen 95 opslagplannen voor Middelie. De heer **Van Eijs** vult aan dat inklinking en gaswinning twee verschillende grondlagen betreffen. Inklinking van veen vindt plaats in de bovengrond en gaswinning op 2 km diepte in de ondergrond. Inklinking heeft wel effect op de waterstanden. De NAM maakt met de waterschappen een plan om verdere inklinking te voorkomen. In categorie 2 bestaat geen onderverdeling. De indeling is gebaseerd op de score op een aantal factoren.
- 100 De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of de vier schademeldingen door de beving zijn veroorzaakt. De heer **Haarsma** legt uit dat de NAM de meldingen beoordeelt maar ruimhartig vergoedt, omdat er een relatie met de beving kan zijn. De beoordeling wordt straks gedaan door RVO onder verantwoordelijkheid van het ministerie van EZ in een bindend advies conform een vaste 105 methodiek. Desgevraagd geeft hij aan dat er geen schadebudgetten per provincie zijn.
- De heer **Struben** (D66) vraagt of de gasopslag in Bergen een rol speelt bij de beving, of putten na gebruik gebruikt kunnen worden voor geothermie en wat de rol is van de locatie Den Helder. De heer **Kelder** beaamt dat gasopslag bevingen tot gevolg kan hebben. De opslag is van TAQA. 110 Geothermie is een mogelijke toekomstbestemming voor de putten. Gesprekken met HVC hierover lopen. Den Helder is een locatie voor het doorvoeren van Noordzeegas.
- Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt welke overwegingen hebben geleid tot het stilleggen en weer opstarten van de productie in Noord-Holland. Ook wil ze weten hoe de gasproductie zich 115 verhoudt tot het streven "van het gas af" en of op de nieuwe meetpunten ook nulmetingen worden gedaan. De heer **Kelder** geeft aan dat de NAM geen nulmetingen doet. Deze zijn niet verplicht in het winningsplan en er is geen vraag naar vanuit de bevolking. Als de nulmeting wordt verplicht door de minister, dan wordt deze gedaan. Het stilleggen van de productie komt af en toe voor, bij productieproblemen, als het gas kan niet worden opgenomen door 120 GST/Gasunie of door boringen. Uiteindelijk gaat Nederland van het gas af, maar momenteel is de industrie de grootste afnemer met vier vijfde van al het geproduceerde gas.
- De heer **Tromp** (VVD) vraagt waar het waterstof in Den Helder vandaan komt. De heer **Kelder** antwoordt dat er nu nog geen waterstof wordt geproduceerd, maar dat dit een mogelijke 125 bestemming voor locatie Den Helder is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt hoeveel zonnepanelen nodig zijn om de gasproductie in Noord-Holland te vervangen. De heer **Haarsma** weet dat de hoeveelheid energie van 100 windmolens (300-350 Megawatt) een hele Wieringermeerpolder vol zonnepanelen zou vragen.

De **voorzitter** dankt de heren Kelder, Van Eijs en Haarsma voor hun toelichting.

Ob. Technische briefing Natura 2000-herstelmaatregelen

De heren **Van Dalen** (programmamanager) en **Verstand** geven de commissie een update over de Natura 2000-herstelmaatregelen en de ontwikkelingen op dit dossier. De sheets van hun presentatie worden aan de commissie toegestuurd. Noord-Holland heeft natuurgebieden aangedragen die zijn aangewezen als habitatrictlijngebied. De Wet natuurbescherming is het uitgangspunt voor het Programma Natura 2000-herstelmaatregelen en leidt tot beheerplannen per gebied. Noord-Holland heeft drie soorten bijzondere natuur: veenweide, duinen en grote wateren inclusief kustzone. De provincie is voor de laatste categorie niet eindverantwoordelijk, maar medebevoegd gezag. Er zijn kernopgaven benoemd per soort gebied. De reguliere beheer- en herstelmaatregelen worden uitgevoerd door zes terreinbeheerders en enkele kleine particuliere beheerders. De provincie besteedt daarnaast veel aandacht aan het opheffen van weerstand tegen beheermaatregelen, in met name duingebieden.

De heer **Klein** ziet dat de omvang van de openduiningebieden niet is afgenomen. De heer **Van Dalen** legt uit dat het gebied aan de oostkant van Schoorl wel is afgenomen en dat het resterende open duin monotoon vergrast duingebied is en geen gevarieerd open landschap. Het landschap is echt veranderd.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of de CO₂-opname door de natuur gelijk blijft. De heer **Van Dalen** legt uit dat een concreet antwoord lastig is, maar dat de vele vegetatie in het duin door de verjonging wel veel CO₂ opneemt.

De heer **Voskuil** (PvdA) mist als bijzonder natuurgebied heide- en bosgebied. De heer **Van Dalen** legt uit dat dit habitattype in Noord-Holland niet bijzonder is. De heer **Verstand** vult aan dat op de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug wel Natura 2000-bos- en heidegebieden zijn.

De heer **Van Dalen** gaat specifiek in op stikstof als knelpunt. Veel maatregelen in het Natura 2000-programma zijn PAS-maatregelen. De hoeveelheid stikstof in de bodem is een probleem in de duinen en de veenweidegebieden. Het Programma Aanpak Stikstof is opgezet om zowel de uitstoot en de depositie van stikstof te verminderen als ondertussen maatregelen uit te voeren in de Natura 2000-gebieden om de kwaliteit van de natuur te behouden en te herstellen.

De heer **Van de Sluijs** (PVV) vraagt hoe de economische ontwikkeling op slot raakt door stikstof. De heer **Van Dalen** legt uit dat bij het verlenen van vergunningen voor economische activiteiten in de buurt van Natura 2000-gebieden de kritische kwaliteit van deze gebieden kan leiden tot het afwijzen van vergunningen.

VRAGENRONDE

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of in het huidige beleid het wetenschappelijke inzicht wordt meegewogen dat exoten juist bijdragen aan het herstel van een ecosysteem dat uit balans is. De heer **Verstand** weet dat in de duinen vooral de exoot Amerikaanse vogelkers voorkomt. Het kan zo zijn dat de exoot verschijnt door het uit balans zijn van het ecosysteem, maar het systeem blijft niet ideaal. Er worden wel maatregelen genomen. De milieudruk voor de natuur is te hoog. De exotenaanpak helpt, mits deze ook in omringende gebieden wordt uitgevoerd. De duingraslanden laten herstel zien, dus de maatregel werkt.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt hoe de hoeveelheid te kappen bomen in duingebied, bijvoorbeeld in Schoorl, wordt berekend. De heer **Van Dalen** legt uit dat het te kappen bos in Schoorl de dynamiek in de natuur in de weg staat. Er wordt maatwerk per gebied geleverd om de diversiteit op langere termijn te kunnen behouden.

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt naar de stand van zaken van de wijzigingen in de PAS. De heer **Van Dalen** weet dat er hoger beroep is aangetekend tegen een aantal PAS-vergunningen. De Raad van State heeft nog geen antwoord op de vragen aan het Europees Hof daarover. Zodra deze binnen zijn, doet de Raad van State uitspraak.

190 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de natuur beter af is als geen PAS-vergunningen worden afgegeven. De heer **Van Dalen** antwoordt dat de hoeveelheid stikstof die neerkomt op Natura 2000-gebieden een probleem is. Er zijn landelijke keuzes gemaakt over waarden, economische ontwikkelingen en natuurdoelstellingen. De provincie moet die keuzes volgen.

195 De heer **Struben** (D66) vraagt of bodemdaling deel uitmaakt van het beheer in veenweidegebied, of het ingrijpen op overtollige dieren in duingebied onderdeel is van beheer en hoe de samenwerking van de NAM met PNH en Waternet is. De heer **Van Dalen** zegt dat de samenwerking erg goed is, ook met de andere terreinbeheerders. Er is vanuit het programma zeker aandacht voor bepaalde soorten dieren in bepaalde gebieden, bijvoorbeeld door het monitoren van het effect van de graasdruk op de natuurdoelen. De heer **Verstand** legt uit dat de veenweidegebieden voldoende nat moeten zijn om de Natura 2000-doelen te behalen, waarbij het water ook van voldoende kwaliteit moet zijn. Er zijn geen grootschalige maatregelen in het programma voor bodemdaling en waterpeil. Vernatten om reden van bodemdaling is gunstig voor Natura 2000-doelen.

205 De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of de kapaanvragen voor duingebied bij de provincie binnenkomen en of de commissie een overzicht van die aanvragen kan krijgen. De heer **Van Dalen** legt uit dat de kapaanvragen niet bij de provincie worden ingediend. Als het onderdeel van een herstelmaatregel is, is geen vergunning nodig. De provincie is vaker opdrachtgever van kap. De heer **Tekin** (ged.) heeft eerder een overzicht van kapmaatregelen aan de commissie toegestuurd. Hij zegt een update hiervan toe.

210 De heer **De Kam** (CDA) vraagt of het programma een eenmalige actie is. De heer **Van Dalen** benadrukt dat de provincie voortdurend moet zorgen voor het behalen van de Natura 2000-doelen. De Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en de doelen staan vast. Het PAS kent drie periodes van zes jaar, waarvan de eerste tot 2021 loopt.

215 De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of de vogelstand in het duingebied is afgenomen door recente oorzaken en tot welke situatie de herstelmaatregelen moeten leiden. Ook wil hij weten hoe de monitoring van het effect van stikstofmaatregelen verloopt. De heer **Verstand** geeft aan dat de beheerders de provincie informeren over de stand van het duin en dat zij in de afgelopen decennia een toenemende achteruitgang melden. De milieucondities zijn al langer slecht. Hopelijk verbeteren die de komende jaren, maar de trend voor openduingrasland is negatief. De heer **Klein** (CU/SGP) is verbaasd dat de verhoogde inzet op herstel en beheer sinds 1993 niet tot verbetering heeft geleid. De **voorzitter** vindt dit een politieke vraag. De heer **Van Dalen** vult aan dat er verschillende monitoringstrajecten voor de herstelmaatregelen zijn, op basis van landelijke procesindicatoren. Veel maatregelen vragen een langjarige inzet om tot het gewenste doel te komen. In Noord-Holland wordt vooral met vegetatiekartering gewerkt.

230 De heer **Van Liere** (PvdD) meent dat de duinbrand in Schoorl veel openheid in het landschap heeft veroorzaakt, die de vogelstand echter niet heeft geholpen. De heer **Van Dalen** legt uit dat veel bomen zijn verbrand en tot as zijn vergaan. Dit is een goede voedingsbodem, maar leidt tot grassig monotoon openduingebied. Dit is niet de gewenste kwaliteit, dus zijn meer maatregelen nodig.

235 De **voorzitter** dankt de heren Van Dalen en Verstand voor hun toelichting.

240 **1. Opening, mededelingen en terugblik werkbezoeken**
De **voorzitter** opent de vergadering en heet allen welkom, speciaal mevrouw Terlouw en de heer Tromp als nieuwe commissieleden. De heer Bond is afwezig en wordt vervangen door de heer Tekin. Op 27 september zijn de BOT-overleggen over Schiphol met de heer Benschop en over het Waddenfonds. Op 1 oktober is het werkbezoek aan de wetlands boven Amsterdam. Commissieleden kunnen zich tot en met morgen opgeven. Er wordt nog gezocht naar een datum voor het werkbezoek aan Lelystad. Hij hanteert de spreektijden voor 3,5 vergaderuur.

245 **2. Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische agenda NLWM, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
Het verslag van 25 juni 2018 wordt ongewijzigd vastgesteld.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

250 De moties- en toezeggingenlijsten worden ongewijzigd vastgesteld.
De C-agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. C-agendapunt 16.e wordt op verzoek van de PvdD op de B-agenda van 29 oktober besproken.

255 De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of de technische briefings meer verspreid kunnen worden gepland. De voorzitter merkt op dat de meeste technische briefings op verzoek van PS worden georganiseerd en niet verplicht zijn.

3. Inspreekhalftuur

Er is één aanmelding voor het insprekhalftuur.

260

INSPRAAK

265 De heer **Stapersma** spreekt namens de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) in over het schieten van smienten in het kader van de schadebestrijding. Zijn bijdrage is als bijlage bij gepubliceerd. Hij vraagt aan PS om verdere rechtsgang te stoppen, nu de provincie voor de vijfde maal een rechtszaak heeft verloren, en geen ontheffing te verlenen voor het schieten van smienten.

VRAGENRONDE

270 Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt of de heer Stapersma weet waarom de provincie steeds doorprocedeert bij verlies. De heer **Stapersma** begrijpt dit niet meer. De eerste zaken betroffen de onderliggende data, nu gaat het over de inhoud. De uitspraak zegt duidelijk dat wat de provincie wil in strijd is met nationaal en internationaal recht. Hij stuurt deze uitspraak aan PS toe.

275 De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of er in de schadecijfers een effect te zien is van het niet schieten van smienten en wat de inspreker vindt van het feit dat de provincie geen nieuwe argumenten heeft aangedragen in de laatste zaak. De heer **Stapersma** weet niet of het standpunt van de provincie is gewijzigd sinds de zittingsdag op 18 augustus. Schade moet in een veel grotere context en in langjarige trends worden gezien. Er is zelden een rechtstreekse trend tussen het aantal geschoten smienten en de hoeveelheid schade.

280 De **voorzitter** dankt de inspreker voor zijn bijdrage.

4. A-agenda Algemeen

4a. Voordracht Zomernota 2018

285 De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

COMMISSIEBEHANDELING

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) heeft zijn opmerkingen ingebracht in de commissie M&F.

290 De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom natuurinclusieve landbouw niet is begroot voor 2019 en 2020 en of dit in de begroting wordt gerepareerd.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS), mevrouw **Jellema** (PvdA) en de heer **De Kam** (CDA) hebben geen opmerkingen.

295 De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt waarom de jachthuurtarieven in Noord-Holland zijn verlaagd. Mevrouw **Pels** (GroenLinks) sluit zich bij deze vraag aan.

300 Mevrouw **De Groot** (SP) meldt dat haar technische vragen zijn beantwoord en heeft geen andere opmerkingen.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt waarom de provincie het opruimen van drugsafval niet volledig vergoedt.

305 De heer **Struben** (D66) heeft geen opmerkingen over de Zomernota voor deze commissie en zal in PS vragen stellen over de Duinpolderweg.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt naar de ontwikkeling in faunaschade.

310 De heer **Tekin** (ged.) weet dat motie 110 ziet op natuurinclusieve landbouw in 2018 en 2019. Voor deze periode zijn de middelen door PS toegekend. In de loop van 2019 wordt gezien of en hoeveel geld nodig is voor de jaren daarna.

Hij zegt toe aanvullende informatie over de jachthuurtarieven vóór de PS-vergadering aan de commissie toe te sturen.

315 Voor het vergoeden van het opruimen van drugsafval is een landelijke regeling van kracht. Die wordt namens alle provincies uitgevoerd door Noord-Brabant. Het gaat om het opruimen van drugsafval in natuurgebieden. In IPO-verband wordt gesproken over mogelijke verlenging van de regeling.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of GS inzetten op actie op landelijk niveau.

320 De heer **Tekin** (ged.) herhaalt dat dit in IPO-verband wordt besproken.
De faunaschade is de afgelopen jaren flink gestegen. De provincie moet 95% hiervan vergoeden en wil het bedrag anders begroten. Het is afwachten hoe het schadebedrag voor het komende jaar uitpakt.

325 De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht Zomernota 2018* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 8 oktober 2018.

4b. Voordracht MRA begroting en werkplan 2019

330 De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

COMMISSIEBEHANDELING

335 Mevrouw **Rommel** (VVD), de heer **Struben** (D66), mevrouw **Jellema** (PvdA), de heer **Van der Sluijs** (PVV), mevrouw **Alberts** (SP), mevrouw **Pels** (GroenLinks), de heer **Van Liere** (PvdD), 50PLUS en de CU/SGP hebben geen opmerkingen bij deze voordracht.

340 Mevrouw **Koning** (CDA) ziet dat niet bij alle bestedingen doel en resultaat duidelijk is, bijvoorbeeld bij de aanstelling van een kwartiermaker/curator Landschap. Ze vraagt of bij alle wijzigingen de belangen van de bewoners, ondernemers en agrariërs geborgd zijn en welk doel GS nastreven met de Landschapscompensatieregeling en het Landschapsfonds. Het CDA is positief over het versnellen van acties uit het Projectplan herstructurering wijken in relatie tot gezondheid en de transformatie van verpauperde plekken binnen de Greenport en roept de regiegroep op alleen geld uit te geven als er concrete resultaten zijn.

345 De heer **Bouberg Wilson** (ONH) ziet voortaan graag SMART-geformuleerde doelen.

De heer **Tekin** (ged.) legt uit dat ook GS graag concrete acties zien. De gedeputeerden zijn voorzitter van de verschillende portefeuilleoverleggen en zijn aanspreekbaar op concrete resultaten daaruit. De kwartiermaker is aangesteld om te onderzoeken of een gezamenlijk verhaal over het metropolitane landschap nuttig is. GS hopen hierover eind 2018, begin 2019 meer duidelijkheid te hebben. Het curatorschap begon alleen voor de regio Laag-Holland en is opgeplust naar de gehele MRA om de integrale opgaven het hoofd te kunnen bieden.
350 Het Landschapsfonds is bedoeld voor onderzoek naar de wijze waarop landschap wordt gefinancierd. Dit onderzoek loopt. De regiegroep hoopt eind 2018 de rapportage te hebben om aan de hand daarvan de discussie te voeren over de geldstromen en de grote toekomstige opgaven. Alle stakeholders zijn betrokken.
355

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt of het begrote geld alleen voor onderzoeken is bedoeld.

360 De heer **Tekin** (ged.) vult aan dat een groot deel van de post voor de curator, ongeveer €40.000, voor onderzoek is. Voor het Landschapsfonds is via een andere route al een reservering gemaakt.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht MRA begroting en werkplan 2019* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 8 oktober 2018.

365 5. Rondvraag gedeputeerde Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt naar aanleiding van de inspraak of GS doorgaan met procederen. De heer **Tekin** (ged.) meldt dat GS nog niet hebben besloten of verdere rechtsgang wordt gezocht. De heer **Bond** komt hierop terug tijdens de oktobervergadering.

370 Mevrouw **Alberts** (SP) vindt dat de provincie haar knopen moet tellen na vijf keer verlies. De heer **Tekin** (ged.) herhaalt dat GS nog niet hebben besloten over eventueel verder procederen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) heeft mogelijke bestuursleden voor de Faunabeheereenheid (FBE)

- 375 gesproken. Om verder te komen in dit proces is een uitspraak van PS nodig over de definitie van duurzaam beheer. Ze doet de suggestie hiervoor een expertmeeting te organiseren, om met enkele experts na te denken over het begrip "duurzaam beheer" en de juridische kanten ervan. De **voorzitter** betwijfelt of dit aan PS is.
- Mevrouw **Alberts** (SP) steunt het idee, maar ontvangt graag nadere informatie waarop alle fracties kunnen reageren.
- 380 Mevrouw **Weemhoff** (D66) meent dat deze discussie inmiddels achterhaald is. De **voorzitter** concludeert dat de standpunten van de andere fracties volgen naar aanleiding van de schriftelijke informatie van GroenLinks.
- De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt naar aanleiding van het onderzoeksrapport Praktijkproef lasers voor beperking ganzenschade of GS beleid over lasers als preventieve verjager willen opstellen. De heer **Tekin** (ged.) verwacht dat lasers verboden zullen worden. GS schrijven daarom geen beleidskader voor de inzet van lasers.
- 385 De heer **Van Liere** (PvdD) snapt dat een eventueel beleidskader afhangt van de uitkomst van de landelijke discussie over een verbod, maar vraagt GS om een actieve opstelling om schade te voorkomen. De heer **Tekin** (ged.) wil niet op de zaken vooruitlopen. GS zien op dit moment geen noodzaak om een beleidskader op te stellen en wachten de wetgeving op dit onderwerp af.
- 390 De heer **Van Liere** (PvdD) neemt aan dat GS PS actief informeren als er kansen liggen. De heer **Tekin** (ged.) beaamt dit.
- 395 **6. A-agenda Water**
6a. Voordracht VVGB Markermeerdijken
- De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan twaalf sprekers. *(De inspraakbijdragen worden bij de commissiestukken gepubliceerd, indien aangeleverd.)*
- 400 **INSPRAAK**
Mevrouw **Verhorst-Van Leeuwen** spreekt namens de Dorpsraad Uitdam en Stichting De Kwade Zwaan in over de gewenste burgerparticipatie bij het voorgenomen dijkontwerp in Uitdam. Ze vraagt PS om nog geen verklaring van geen bedenkingen (VVGB) af te geven.
- 405 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt namens hoeveel inwoners mevrouw Verhorst spreekt. Mevrouw **Verhorst** spreekt namens het gehele dorp.
- De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of er overleg is geweest met de Alliantie over de ontwerpateliers. Mevrouw **Verhorst** antwoordt dat steeds is toegezegd dat het eerst om het ontwerp ging en dat de invulling later zou volgen in een ontwerpatelier. Nu ligt er ineens een eindbeeld.
- 410 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of toch begroeiing mogelijk is op de dijk bij Uitdam. Mevrouw **Verhorst** verwacht bij een beschermd monument geen basaltblokken met daartussenin grit. Op de dijk bij Hoorn groeit na vier jaar niets meer.
- 415 **INSPRAAK**
De heer **Kluessien** spreekt namens stichting Zuyderzeedijk in over de knelpunten in het ontwerpproces. Bewoners hebben niet overal kunnen participeren.
- 420 **INSPRAAK**
Mevrouw **Neppelenbroek** spreekt namens de Stichting Behoud Waterland in over het feit dat het plan en de onderbouwing ervan nog niet voldoen aan een goede ruimtelijke ordening en niet kan worden getoetst aan geldende beleidsregels. Ze vraagt PS om nog geen VVGB af te geven.
- 425 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat mevrouw Neppelenbroek bedoeld met een "levend monument". Dit zijn niet de woorden van mevrouw **Neppelenbroek**. In de stukken wordt gesproken over behoud door ontwikkeling, maar er moet getoetst worden aan het bestaande monument.
- 430 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt welke mogelijkheden niet zijn onderzocht. Mevrouw **Neppelenbroek** weet dat er constructieve alternatieve combinatieoplossingen zijn die onvoldoende zijn onderzocht. Bij de MMA's (meest milieuvriendelijke alternatief) zijn de randvoorwaarden sober, robuust en doelmatig zwaar meegewogen, wat zorgt voor een trechter naar bepaalde oplossingen.

435 De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of bewoners inderdaad geen inzage hebben gehad in de nadere review. Mevrouw **Neppelenbroek** beaamt dit. Ze weet wel dat de bevindingen daaruit niet leiden tot aanpassing van het ontwerp.

440 De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of het MMA niet verenigbaar is met de randvoorwaarden. Mevrouw **Neppelenbroek** herhaalt dat dit juist wel het geval is.

INSPRAAK

445 Mevrouw **Kasanmoentalib** spreekt namens de IJsselmeervereniging in over trots op cultureel erfgoed en respect voor het verleden, in combinatie met aandacht voor moderne technologie en gevoel voor schoonheid. Deze combinatie verdient navolging, ook in de versterking van een van de oudste dijken van Nederland.

450 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meent dat er ook technische mogelijkheden zijn onderzocht. Mevrouw **Kasanmoentalib** zegt dat constructieve initiatieven vaak niet aan de orde waren omdat ze niet duurzaam zouden zijn. Ze denkt dat ze niet grondig aan de orde zijn geweest in de MMA's.

455 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de gevraagde wijzigingen invloed hebben op de veiligheid van de dijk. Mevrouw **Kasanmoentalib** legt uit dat de wijzigingen per module verschillen, maar bijvoorbeeld ook grotere versterkingen bevatten.

460 De heer **Rook** (D66) vraagt waar de leden van de IJsselmeervereniging vandaan komen. Mevrouw **Kasanmoentalib** antwoordt dat de vereniging 1.300 leden heeft uit het hele IJsselmeergebied.

INSPRAAK

465 Mevrouw **Bouwman** spreekt namens de Stichting Zuyderzeedijk in over het gebrek aan bewonersparticipatie bij het ontwerp van de dijk bij Warder en vraagt PS om nog geen VVGB af te geven.

470 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of de constatering dat de dijk tussen Warder en Edam veilig genoeg is tot aanpassingen in het projectplan heeft geleid. Mevrouw **Bouwman** legt uit dat op dat stuk geen asverschuiving meer nodig is, maar dat er een binnen- en buitendijkse versterking met behoud van het monument komt. Het is onduidelijk waarom niet de gehele dijk op deze minder ingrijpende manier kan worden versterkt.

475 De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of waarom er geen bewonersparticipatie is geweest. Mevrouw **Bouwman** geeft aan dat bewoners wel via de gemeente Edam-Volendam op het eerste plan konden reageren, maar dat ze zijn verrast door het nieuwe plan met afgraving van de dijk.

480 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de bewoners met extra uitleg en openheid wel akkoord gaan met de oplossing. Mevrouw **Bouwman** ziet graag op meer plekken dezelfde beperkte aanpassing van de dijk. Recent archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat het een massieve dijk is.

INSPRAAK

485 Mevrouw **Van der Meer** spreekt namens de Stichting Zuyderzeedijk in over de onvergunbaarheid van delen van het nieuwe plan voor de dijk. Ze vraagt PS nog geen VVGB af te geven.

490 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt welke alternatieve oplossingen niet zijn onderzocht. Mevrouw **Van der Meer** merkt op dat bijvoorbeeld bij module 13 de lichte damwand niet is onderzocht, omdat er al twee grondversterkingsalternatieven waren.

495 Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de burgerparticipatie later in het proces is verbeterd. Mevrouw **Van der Meer** heeft veel contact gehad met de Alliantie. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft nooit contact gezocht, maar de bewoners gingen naar alle informatiebijeenkomsten. Er konden echter geen vragen worden gesteld over alternatieven.

500 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of mevrouw Van der Meer met leden van het AB van het HHNK heeft gesproken. Mevrouw **Van der Meer** beaamt dit.

INSPRAAK

505 De heer **Van der Maarel** spreekt namens de Stichting Zuyderzeedijk en als bewoner van Warder in en vraagt PS om nog geen VVGB af te geven. Er is veel verzet tegen de plannen. Hij vraagt waar de haast

en schimmigheid in het besluitvormingsproces op zijn gebaseerd en betreurt het feit dat er geen innovatieve oplossingen worden gekozen in dit omvangrijke project.

500 Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de stichting een WOB-verzoek heeft gedaan voor alle onderzoeken. De heer **Van der Maarel** weet dat er WOB-verzoeken zijn gedaan, maar dat veel informatie was weggelakt.

INSPRAAK

505 De heer **Stern** spreekt namens de Stichting Zuyderzeedijk in over het besluitvormingsproces over de plannen voor de dijkversterking bij HHNK. Hij pleit voor respect voor het dijkmonument, voor meer tijd om alternatieven te bestuderen en voor burgerparticipatie.

510 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of het nemen van meer tijd wel kan met de verwachte zeespiegelstijging. De heer **Stern** merkt op dat al veel langer bekend is dat de zeespiegel stijgt en meent dat dit niet acuut tot een nieuwe aanpak leidt.

INSPRAAK

515 De heer **Korsse** spreekt namens Pampus BV in over het weidevogelleefgebied Waterlandse Weide. Dit natuurgebied gaat verloren in de nieuwe plannen voor de Markermeerdijk, maar er is een alternatieve versterking voorhanden.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom het alternatief niet is gekozen. De heer **Korsse** kan dit niet uitleggen.

520 De heer **Rook** (D66) vraagt of de planning in gevaar komt als een onteigeningsprocedure voor het depot wordt gestart. De heer **Korsse** merkt op dat voor zowel het gronddepot als de dijkversterking particuliere gronden worden beoogd en dat de eigenares niet direct bereid is om mee te werken. Naast tijd is hiervoor bovendien een aanzienlijke investering nodig.

525 INSPRAAK

Mevrouw **Daan** spreekt namens Stichting De Kwade Zwaan in over het in stand houden van het karakter en het dijklichaam van de monumentale dijk. Dit is blijkens de plannen voor de Alliantie geen uitgangspunt. Ze vraagt PS daarom nog geen VVGB af te geven.

530 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of het hergebruik van Noorse steen consequenties heeft voor de veiligheid van de dijk. Mevrouw **Daan** meent dat dit niet minder veilig is dan het storten van breuksteen.

INSPRAAK

535 De heer **Van der Geld** spreekt namens het Weidevogelleefgebied Pampus in over de gevolgen van de aanleg en versterking van de dijk voor het unieke natuurgebied Waterlandse Weide.

INSPRAAK

540 De heer **Posthumus**, burgemeester in Koggenland, spreekt namens de gemeenteraad van Koggenland en de inwoners van Scharwoude in over de waarde van de Markermeerdijk voor Scharwoude. Hij pleit voor een toets door een afhankelijke partij op mogelijke alternatieve oplossingen en op het werk van de reviewcommissie.

545 De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of de gemeenteraad weet dat dat de situatie van de dijk bij Scharwoude de beoogde rigoureuze aanpak vraagt en of de raad zelf een onafhankelijke beoordeling van het projectplan wil laten doen. De heer **Posthumus** beaamt dat de aandachtspunten in de dijk bekend zijn en merkt op dat de inwoners zelf experts hebben ingeschakeld.

550 De heer **Bakker** (D66) vraagt of een extra toets nodig is omdat alle eerdere toetsen niet onafhankelijk zijn en wat een extra toets kan opleveren. De heer **Posthumus** geeft aan dat de samenstelling van de reviewcommissie buiten iedereen om is gegaan en dat de onderzoeksoopdracht onduidelijk is. Ook is alleen een memo over de uitkomsten beschikbaar voor de inwoners. De gang van zaken in de afgelopen twaalf jaar heeft tot wantrouwen bij de inwoners geleid.

555 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat voor toets de heer Posthumus voorstelt, hoeveel tijd deze kost en welke onafhankelijke deskundige hij wil inschakelen. De heer **Posthumus** wil graag samen met PS en de inwoners een deskundige kiezen, bijvoorbeeld oud-gedeputeerde Waterman uit Zuid-Holland.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt waarom de gemeenteraad vindt dat de inwonersparticipatie en de kosten en technische oplossingen beter kunnen. De heer **Posthumus** verwijst naar de beoordeling van de berekeningen van de Alliantie door verschillende deskundigen. De commissie MER heeft aangegeven dat de gekozen oeverdijk 30 tot 70% duurder is. Als HHNK daarop antwoordt dat het subsidiabel is, dan is het te duur.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) uit haar zorg over het gevoel van de inspreker dat de reviewcommissie niet onafhankelijk is. De heer **Posthumus** benadrukt dat de commissie werkte met een vooraf onbekende opdracht en dat het toetsresultaat niet wordt gedeeld. Er is geen betrokkenheid van burgers, waardoor er onvoldoende vertrouwen is dat de waterveiligheid vooropstaat.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of hij twijfelt aan de uitkomsten van de reviewcommissie. De heer **Posthumus** heeft onvoldoende inzicht om alles te kunnen toetsen, maar is niet overtuigd door het memo over het rapport.

De **voorzitter** dankt alle sprekers voor hun bijdrage. Hij licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

EERSTE TERMIJN

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) heeft een punt van orde. Ze vraagt of het memo over de reviewcommissie betrokken kan worden in de bespreking. De **voorzitter** bevestigt dat het memo openbaar is.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) maakt alle sprekers een compliment over hun betrokkenheid en kennis van het dossier. De plannen zijn een dijk van een opgave, ook voor PS. Hij vraagt GS hoe de burgerparticipatie heeft plaatsgevonden en hoe deze kan worden verbeterd. Ook wil hij weten of nog aanpassingen mogelijk zijn in de plannen en of er mogelijkheden zijn om het verlies van groen door de plannen te compenseren.

Mevrouw **De Groot** (SP) denkt dat de toegenomen zeespiegelstijging invloed kan hebben op de plannen voor de Markermeerdijken. Ze wil de VVGB eerst bespreken in haar fractie, omdat de afweging tussen het belang van alle Noord-Hollanders en dat van de directe omwonenden van de dijk ingewikkeld is. Veel dijkbewoners voelen zich niet gehoord en hun inzet is verschillend, terwijl de keuzes op zich al ingewikkeld zijn. De adviezen van de commissie MER moeten worden gevolgd. PS moeten in ieder geval nog de meekoppelkansen beoordelen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) benadrukt dat de vraag is of de uitkomsten van het planproces zonder bedenkingen passen bij een goede ruimtelijke ordening en of de input van omwonenden daartoe voldoende is benut. Hij vraagt hoe het kan dat het gevoel leeft dat de burgerparticipatie niet voldoende was en dat alternatieven onvoldoende zijn onderzocht. Cocreatie hoeft niet te leiden tot overeenstemming, maar kan wel bijdragen aan betere en maatschappelijk meer gedragen oplossingen. De verantwoordelijkheid voor het missen van deze kans om maatschappelijk draagvlak te creëren ligt overigens niet bij de provincie. Verschillende alternatieven hebben in de totaalaanpak te weinig aandacht gekregen. GroenLinks meent dat bij een gecombineerde aanpak volstaan had kunnen worden met minder vergaande oplossingen voor versterking. De dijk is een beschermd monument en moet zo veel mogelijk worden gespaard, ook als ingrepen nodig zijn voor de veiligheid. Natuurcompensatie en meekoppelkansen mogen geen argument zijn voor grootschalige ingrepen. GroenLinks heeft bedenkingen bij de plannen en wil minder impact op dijk, natuur en landschap. Nader overleg met betrokkenen over alternatieven en de recente review is gewenst.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meldt dat dijken die niet veilig zijn, versterkt moeten worden, zeker nu door klimaatverandering het weer extremer wordt. De Markermeerdijk voldoet sinds 2016 niet meer aan de veiligheidsnormen. Het plannen van de versterking van de dijk is een moeizaam proces gebleken. Ze vraagt of dit niet anders had gekund. Er zijn veel zienswijzen ingediend en er is inspraak geweest, maar zeker na de inspraakronde vandaag is duidelijk dat het moment van beslissen nog niet is aangebroken. De PvdD ziet veel losse eindjes en vraagt of GS van mening zijn dat alle mogelijkheden tot verbetering van de plannen zijn benut.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt de indieners van de zienswijzen voor hun betrokkenheid en twijfelt niet aan nut en noodzaak van de dijkversterking. Ze uit de zorg dat veel mensen zich niet gehoord voelen en begrijpt niet waarom een WOB-verzoek niet tot transparante informatie leidt. Zo kunnen bewoners zich geen oordeel vormen over de geschiktheid van alternatieven. 50PLUS schort de

620 beoordeling van de VVGB op tot de Statenvergadering en roept GS op om tafel te gaan met bewoners om uit te leggen waarom alternatieven niet mogelijk zijn.

De heer **Klein** (CU/SGP) dankt alle betrokkenen voor het vele werk dat is verzet voor de planvorming voor de Markermeerdijken. De voorgestelde plannen zijn ingrijpend. Hij is kritisch geweest over de
625 inzet van een publiek-privaat consortium in het proces tot nu toe, gezien de verschillende belangen die een rol spelen. Er is een groot verschil van inzicht over de waarde en het nut van participatie. Hij dankt GS voor de extra review, maar vraagt of GS van mening zijn dat alle alternatieven voldoende onderzocht zijn, of de review objectief genoeg was, dat uitstel van de VVGB kan leiden tot een beter plan, of er ruimte is voor inspraak en burgerparticipatie bij de detailuitwerking en wat de relatie van
630 de dijkplannen is met ontwikkelingen in het NNN en natuurgebied Waterlandse Weide.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) weet dat alle stakeholders veel tijd en geld in het planproces hebben gestoken om tot gedragen keuzes te komen. Hij geeft aan dat de antwoorden op zijn technische vragen en de bijdrage van de sprekers ertoe leiden dat ONH nog geen VVGB wil afgeven. Hij sluit
635 zich aan bij de vragen van de CU/SGP.

Mevrouw **Rommel** (VVD) merkt op dat de versterking van de dijk noodzakelijk is. De betrokkenheid van alle partijen is erg groot en alle input heeft geholpen bij de beeldvorming over het plan en de wijzigingen die zijn doorgevoerd. Ze vraagt GS de komende tijd in gesprek te blijven met de
640 bewoners en wil meer weten over de onderzoeksvraag en het rapport van de reviewcommissie.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of dit vervolgesprekken over alternatieven of alleen over details van het ontwerp op hoofdlijnen zijn.

645 Mevrouw **Rommel** (VVD) weet dat er nog geen definitief plan is en wil dat de provincie waar mogelijk in gesprek blijft met de bewoners.

De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat het plan definitief is, omdat PS worden gevraagd om een VVGB. Hij vraagt of de VVD de VVGB wil uitstellen.
650

Mevrouw **Rommel** (VVD) heeft geen bedenkingen bij het voorliggende plan, maar begrijpt dat het uitvoeringsplan nog niet definitief is. Het is van belang dat de inwoners daarbij betrokken blijven.

De heer **Bakker** (D66) merkt op dat het bij de VVGB gaat om de vraag of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Het participatieproces is hier onderdeel van en het is zorgelijk dat er signalen zijn dat dit niet goed is verlopen. De plannen zijn op onderdelen aangepast, maar mensen hebben het gevoel dat ze niet alle informatie hebben. Geslaagde participatie vraagt om uitleg van de keuzes en de belangenafweging. Hij vraagt GS hoe het participatieproces verder verloopt en welke ruimte er is voor aanpassing van details, zeker bij een gronddepot in een natuurgebied. Voor D66 staat de veiligheid van de Noord-Hollanders voorop, maar die kan op verschillende manieren worden
660 gegarandeerd. Het dijkmonument moet zo veel mogelijk gespaard blijven, natuurwaarden moeten overeind blijven en moeten extra worden gecompenseerd. Het MMA gaat hier ook vanuit, maar er zijn plekken waar hiervan wordt afgeweken. D66 kan op diverse plekken de onderbouwing daarvan volgen, maar vindt het "lastig uitbreikbaar en inspecteerbaar" zijn van voorkeursalternatieven geen argument. De heer Bakker vraagt of in enkele gevallen de kosten van het MMA de doorslag hebben
665 gegeven en of met meer geld betere oplossingen gekozen hadden kunnen worden. Hij is blij met de review, maar vraagt waarom belanghebbenden niet zijn betrokken en of de resultaten breder kunnen worden gedeeld, liefst nog voor de Statenvergadering. D66 kan nog geen VVGB afgeven.

670 Ook de heer **Voskuil** (PvdA) refereert aan de hoge mate van betrokkenheid bij alle bewoners en belanghebbenden. Iedereen wil dat de dijk veilig is. PS zullen een gedegen afweging maken. Er is veel tijd en energie gestoken in participatie, maar bewoners herkennen zich niet in de oplossingen en voelen zich niet gehoord. Er zijn dus nog stappen te zetten in de inhoud en vorm van de communicatie, zoals de toegankelijkheid van documenten. Wantrouwen vergroot het verzet en de
675 ruis over mogelijke alternatieven. Niet alle Statenleden zijn waterdeskundige, zij moeten dus vertrouwen op de kennis van onafhankelijke experts. Het huidige dijkprofiel voldoet niet meer gezien de belasting en de faalmechanismen. De afweging over de complexe en zeer technische plannen is lastig. Hij vraagt of de VVGB ook geldt voor de plandelen die nog moeten worden uitgewerkt en roept GS op om met de Alliantie een alternatief te zoeken voor het depot in de
680 Waterlandse Weide.

De heer **De Kam** (CDA) hoopt dat alle cultuurhistorische verhalen over de Markermeerdijken met de versterking behouden blijven. Dankzij alle sprekers is niet gekozen voor een lange homogene dijk, maar zijn per meter analyses en plannen gemaakt. In het komende project hebben overheid en inwoners elkaar weer nodig. Hij vraagt GS om toe te zien op de verdere detaillering van de plannen, met ruimte voor maatwerk en tijd en aandacht voor direct betrokkenen. Het CDA blijft dit project in PS en in de Waterschapsfractie met grote betrokkenheid volgen.

De heer **Loggen** (ged.) dankt alle sprekers en commissieleden voor de inbreng en vragen over de problematiek. Hij snapt dat er veel liefde voor het dijkgebied is, maar alle partijen staan voor een heel grote opgave. Die moet worden ingevuld op een wijze die op zo breed mogelijke steun kan rekenen en zo toekomstbestendig mogelijk is, ook in het kader van de uitdagingen rond klimaatadaptatie. Hij zegt toe het recente Deltares-rapport over zeespiegelstijging voor en na 2050 aan de commissie toe te sturen. In 2006 is 33 kilometer dijk afgekeurd op basis van objectieve wettelijke normen. De dijk is een uniek stukje Nederland, met een zo verschillende ondergrond dat verschillende en robuuste oplossingen nodig zijn. GS zijn ervan overtuigd dat is geprobeerd om de beste oplossing te kiezen.

In de brief van 29 augustus hebben GS veel vragen beantwoord, maar de heer Loggen loopt de vragen themagewijs nogmaals door. De nut- en noodzaakdiscussie is terecht, maar er zijn wettelijke normeringen die versterking nodig maken. Hij benadrukt dat de heer Frijlink, voorzitter van de reviewcommissie, een zeer gerespecteerd wetenschapper is en vindt het niet terecht om de bevindingen van deze commissie in twijfel te trekken.

Vragen over de betrokkenheid zijn begrijpelijk, net als de onderwerpen die ze betreffen. Gedeputeerde benadrukt dat de kosten niet de doorslag hebben gegeven, omdat de ontwerpen steeds zijn getoetst aan zestien parameters. Een constructieve oplossing is niet overal mogelijk en wenselijk, gezien die beoordelingsparameters. Gedeputeerde noemt als voorbeeld een mogelijke damwand bij Durgerdam. Die is niet mogelijk, omdat het een buitengewoon kwetsbare locatie is met huizen met zwakke funderingen. Deze uitleg is ook in het AB van het HHNK besproken. Er zijn veel alternatieven onderzocht. Wellicht zijn er in de toekomst nieuwe mogelijkheden, maar binnen de MER zijn altijd drie of vier alternatieven onderzocht. Alle plannen zijn ook besproken in de klankbordgroep, waarin ook dijkbewoners participeren.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meent dat in Opperwoud maar twee oplossingen zijn onderzocht.

De heer **Loggen** (ged.) heeft dit niet paraat. Er worden altijd meer dan één en meestal drie of vier oplossingen gegeven. Hij herhaalt dat niet alles wat kan, wenselijk is.

De burgerparticipatie is al lang geleden gestart en heeft geleid tot drie serieuze onderzoeken, die zelfs besproken zijn in de Tweede Kamer. De plannen zijn besproken op alle niveaus die over de inhoud gaan. GS gaan over het afgeven van een VVGB, op basis van een goede ruimtelijke ordening, en hebben daar vertrouwen in. De heer Loggen noemt als voorbeeld het onderzoek Bewezen sterkte. Dat klinkt hoopgevend, maar betreft alleen de dijkvakken waar nog nooit iets is gedaan. Als de configuratie is veranderd, mag het dijkvak niet mee in de bewezen sterkte. Dit is een van de redenen dat er een brede schakering in oplossingen nodig is.

Naast de Alliantie hebben het HHNK, het programmabureau, de Designboard, de klankbordgroep en de adviesgroep alle plannen beoordeeld en spraken. Procap heeft de participatie rond de dijk geobjectiveerd in een rapport. Het budget voor de dijkversterking is met alle alternatieven gestegen van 450 miljoen naar een half miljard. Er is wel geluisterd naar de betrokkenen, maar niet iedereen kan zijn eigen oplossing krijgen. GS hechten belang aan goede participatie en in de verdere uitwerking wordt overlegd met de bewoners over de detailinvulling. GS zien daarop toe.

De plannen betreffen het maximale ruimtebeslag, dat alleen minder kan worden. Er is vaak gekozen voor grondoplossingen, omdat grond de meest toekomstvaste oplossing is. Een grondconstructie kan immers snel worden aangepast. Gedeputeerde vindt dit een veilige gedachte gezien de klimaatveranderingen. Hij benadrukt dat de kans dat er iets gebeurt aan de oostkust van Noord-Holland heel klein is, maar dat er toch op moet worden geanticipeerd.

De dijk is een monument en de cultuurhistorische verhalen blijven voor 65% hetzelfde na de aanpassingen. Op de aangepaste onderdelen ontstaat dan het ook herkenbare verhaal van het levende monument. De dijk is dit overigens al, omdat het profiel in de loop der tijd al is gewijzigd door breuken en wilen.

De heer Loggen zegt toe dat er geen gronddepot komt in natuurgebied Waterlandse Weide. In overleg met de provincie wordt gezocht naar een alternatieve locatie, die uiteraard met de omwonenden wordt besproken.

Mevrouw **Weemhoff** neemt het voorzitterschap over.

- 745 **TWEEDE TERMIJN**
De heer **Voskuil** (PvdA) dankt gedeputeerde voor zijn uitgebreide bespiegeling, maar mist de antwoorden op zijn vragen over de nadere uitwerking van sommige planonderdelen in relatie tot het afgeven van de VVGB en de terughoudendheid in het beschikbaar stellen van documenten.
- 750 De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat een voorbehoud op een VVGB omdat iets moet worden uitgewerkt geen voorbehoud is. De VVGB betekent dat er geen bezwaar is om door te gaan met het plan. De uitwerking moet nog plaatsvinden.
- 755 De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of de VVGB per onderdeel wordt afgegeven en later kan wijzigen bij wezenlijke afwijkingen.
- De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of alles vaststaat of dat na het afgeven van de VVGV nog wijzigingen mogelijk zijn, en hoe GS omgaan met de burgerparticipatie in het vervolgtraject.
- 760 De heer **Klein** (CU/SGP) dankt gedeputeerde voor zijn antwoorden. Hij hoort graag meer toelichting op de opdracht van de reviewcommissie om twijfel over de onafhankelijkheid weg te nemen en wil weten of de provincie sturende invloed heeft op het vervolgtraject.
- 765 Mevrouw **De Meij** (50PLUS) dankt gedeputeerde voor zijn antwoorden. Ze mist het antwoord op haar vraag over meer transparantie bij de WOB-verzoeken en wil weten of GS aanvullende gesprekken met bewoners zullen voeren om keuzes uit te leggen.
- 770 De heer **Bakker** (D66) vraagt of het feit dat grondconstructies gemakkelijker aan te passen zijn de reden is om niet voor een damwand te kiezen. Het is fijn dat kosten nooit doorslaggevend zijn, maar in het samenspel van belangen heeft het kostenargument wel een bepalende rol gespeeld. Hij vraagt of er met meer geld andere oplossingen waren gekozen en wat bewoners kunnen verwachten van de participatie in het vervolgproces.
- 775 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wie het aanstellen van een externe deskundige voor het beoordelen van de ruimtelijke inpassing van de plannen betaalt.
- 780 De heer **Bouberg Wilson** (ONH) hoort gedeputeerde benadrukken dat de provincie toeziet op het verdere proces. De insprekers hebben duidelijk gemaakt waar de knelpunten zitten en GS moeten ingaan op hun argumenten.
- 785 Mevrouw **Vermaas** (PvdD) is blij dat het gronddepot niet in het weidevogelleefgebied komt en voelt voor het vaststellen van de VVGB per module. PS kunnen dan per module de borging van de ruimtelijke ordening bezien. Ze herhaalt dat er te veel losse eindjes zijn voor het afgeven van een integrale VVGB.
- 790 De heer **Loggen** (ged.) heeft PS eerder vandaag een memo over het rapport van de reviewcommissie toegestuurd, omdat het definitieve rapport pas eind oktober beschikbaar is. De onderzoeksvraag was te bezien of er andere technische oplossingen zijn voor de gekozen maatregelen. Het is goed als experts zich daarover buigen, zonder last en ruggespraak, om alle niet-deskundigen te informeren over de materie. Zodra het rapport beschikbaar is, wordt het aan de commissie toegestuurd.
- De heer **Bakker** (D66) weet dat PS op 8 oktober een besluit moeten nemen en vindt een rapport dat eind oktober beschikbaar is mosterd na maaltijd.
- 795 De heer **Loggen** (ged.) antwoordt dat het rapport per module beziekt of een volwaardig technisch alternatief beschikbaar is. Voor de verdere uitwerking maken deze bevindingen geen verschil, omdat het over een maximaal grondbeslag gaat. Als het slimmer kan in de uitwerking, gebeurt dat. Gedeputeerde benadrukt dat het evident is dat PS worden geïnformeerd als er alternatieven zijn. Hij legt uit dat de WOB-verzoeken in dit traject zijn gedaan aan de Alliantie. De zwarte pagina's betreffen bedrijfsgevoelige informatie. Hij weet dat van de 40.000 opgevraagde pagina's 30 pagina's deels of geheel zijn zwartgelakt. De informatie is conform de wettelijke regels verschaft en de Alliantie heeft in extra informatie voorzien door elke vrijdagochtend in Katwoude een technisch team beschikbaar te stellen, waarmee men ook de twijfels over de risicoparagraaf kon bespreken. Voor de dijk bij Opperwoud staan drie varianten in de MER.
- 800

805 Hij raadt PS aan de VVGB niet per module te bekijken, omdat daarmee de integraliteit van het plan verloren gaat.

810 De heer **Voskuil** (PvdA) vraagt of PS bij wezenlijke veranderingen op basis van de nadere uitwerking een nieuwe VVGB moeten afgeven, of dat deze VVGB voor alle toekomstige wijzigingen geldt.

815 De heer **Loggen** (ged.) legt uit dat veranderingen binnen het projectplan plaatsvinden. Dit plan geeft het maximale ruimtebeslag aan. Als voorbeeld hiervan geeft hij de keuze tussen een tunnel en een brug. Daarmee staat vast wat het grondbeslag is. Hij herhaalt dat de verschillen in de ondergrond maken dat niet alle oplossingen overall passen. De ondergrond is ook een van de parameters. Het Hoogwaterbeschermingsplan is onderdeel van de financiering, waarin de doelstellingen "sober" en "doelmatig" leidend zijn. Het totale budget voor de dijken is al gestegen. Dit bewijst dat de kosten geen dominante rol hebben, maar wel meespelen.
820 GS hechten grote waarde aan participatie, maar gaan de Alliantie niet voorschrijven hoe participatie vorm moet krijgen. De heer Loggen hecht aan rolzuiverheid van de overheidslagen. De Alliantie luistert naar de input van GS en speelt in op de verwachtingen. Een plan kan echter nooit iedereen tevreden stellen en de angst voor verandering en onherstelbare beschadiging is niet weg te nemen.

825 De heer **De Kam** (CDA) vraagt of GS de Alliantie vragen hoe de participatie vormkrijgt.

830 De heer **Loggen** (ged.) wil de Alliantie vragen naar de uitwerking in maatwerkoplossingen en bijzondere wijzigingen met PS delen. Hij benadrukt dat dit altijd ter informatie is omdat het niet bij de provinciale rol past. De Alliantie is vandaag aanwezig bij de commissievergadering en zal zeker acteren op de grote betrokkenheid van PS.
Gedeputeerde merkt op dat een overzicht van de meekoppelkansen nog wordt besproken met PS, maar dat deze nergens leidend zijn.

835 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt door wie de deskundige voor het beoordelen van de situatie in Koggenland wordt ingeschakeld.

840 De heer **Loggen** (ged.) meent dat de heer Frijlink een zeer onafhankelijke deskundige en een autoriteit is. Alle experts op dit gebied in Nederland zijn al betrokken bij de Markermeerdijken. Hij vraagt wanneer PS vinden dat er genoeg expertise is ingeschakeld. GS zijn van mening dat er in de afgelopen periode een goede ruimtelijke afweging heeft plaatsgevonden en dat de VVGB kan worden afgegeven.

845 De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat het draait om de vraag die in de laatste fase aan een expert wordt voorgelegd. Het zou jammer zijn als de beoordeling beperkt blijft tot de tunnel of de brug en dat de pont niet mag worden meegewogen.

850 De heer **Loggen** (ged.) verwijst naar de lijst organisaties die de plannen hebben beoordeeld, waarin ook burgers en bewoners deelnamen. In de reviewgroep is gekeken of er oplossingen zijn gemist, zoals de pont. Hij ziet geen meerwaarde in het aanzoeken van nog een expert.
De ONH vond de argumenten voor de verdere invulling van de participatie te licht. Gedeputeerde weet dat PS betrokken willen worden bij de voortgang van het dossier Markermeerdijken en dat PS hechten aan participatie. GS hebben dus de opdracht om dit in de verdere uitwerking te borgen. In de detaillering moet maatwerk geleverd worden, zodat minder ingrijpende oplossingen worden gekozen waar dat kan en zodat alle betrokken serieus worden genomen.

855 De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht VVGB Markermeerdijken* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 8 oktober 2018.

860 De heer **Klein** (CU/SGP) betreurt het feit dat het definitieve rapport pas eind oktober beschikbaar is, terwijl PS op 8 oktober beslissen over de plannen.

De **voorzitter** neemt hier nota van. Het komt in de notulen en ze raadt de heer Klein aan dit punt ook te bespreken in het Presidium.

865 De **voorzitter** heeft een punt van orde. Ze stelt gezien de tijd voor om de A-agendapunten vandaag te behandelen en de B-agendapunten te verschuiven naar de oktober vergadering. De commissie stemt hiermee in.

6b. Voordracht Wijzigingen begroting 2018 en 2019 Waddenfonds

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking. De technische vraag van de SP is beantwoord.

COMMISSIEBEHANDELING

De heer **Bouberg Wilson** (ONH), mevrouw **De Groot** (SP) en mevrouw **De Meij** (50PLUS) geven aan dat de voordracht voor hen een hamerstuk is.

Mevrouw **Koning** (CDA) kan instemmen met de begrotingswijziging en wenst de zieke medewerkers beterschap. Ze is blij dat er extra personeel wordt aangetrokken voor het uitwerken van het investeringskader. De voordracht is een hamerstuk.

De heer **Rook** (D66) sluit zich aan bij de beterschapswensen en kan instemmen met deze zienswijze.

De heer **Voskuil** (PvdA) sluit zich aan bij de beterschapswensen en ziet de voordracht als hamerstuk.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht Wijzigingen begroting 2018 en 2019 Waddenfonds* als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS van 9 juli 2018.

7. B-agenda Water

7a. Water: Kaderrichtlijn Water - voortgangsrapportage 2018

8. Rondvraag gedeputeerde Loggen en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Deze agendapunten worden gezien de tijd doorgeschoven naar 29 oktober.

9. A-agenda Milieu

9a. Voordracht Zienswijze op resultaatbestemming 2017 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en

Vechtstreek

9b. Voordracht op Zienswijze op tweede begrotingswijziging 2018 van RUD Noord-Holland Noord

Deze agendapunten worden op verzoek van de commissie gecombineerd behandeld. De **voorzitter** licht ze kort toe en geeft ze in bespreking.

COMMISSIEBEHANDELING

De technische vraag van de heer **Struben** (D66) is beantwoord en beide voordrachten zijn voor hem hamerstukken.

Ook voor de heer **Van der Sluijs** zijn beide voordrachten hamerstukken.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht Zienswijze op resultaatbestemming 2017 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek* en de *Voordracht op Zienswijze op tweede begrotingswijziging 2018 van RUD Noord-Holland Noord* als hamerstukken worden doorgeleid naar PS van 8 oktober 2018.

10. B-agenda Milieu

10a. Milieu: Discussienota GL/SP: aardgaswinning Kleine velden

10b. Schiphol/Mobiliteit: Trein als alternatief voor vliegen. Onderzoek i.o. Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland

Deze agendapunten worden gezien de tijd doorgeschoven naar 29 oktober.

10c. Milieu: Ontwerp-actieplan Geluid provinciale wegen 2018-2022

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking. De technische vraag van D66 is vooraf beantwoord.

COMMISSIEBEHANDELING

De heer **Struben** (D66) is blij met de inzet van GS en ziet dat de doelen in de begroting duidelijk zijn beschreven. Hij vraagt hoe ze zijn vertaald in de begroting.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) sluit zich aan bij de vragen van D66.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt wat de correcte waarde is voor de binnen- en buitenstedelijke norm is, daar zowel 60 tot 63 dB als 68 dB worden genoemd.

930

De heer **Tekin** (ged.) memoreert dat in de eerste drie scenario's van voor de zomer ook de norm van 68 dB was opgenomen.

935

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vindt het ongewenst dat niet-actuele waarden worden vermeld in een conceptrapport dat ter inspraak wordt voorgelegd.

De heer **Tekin** (ged.) legt uit dat de norm van 60-63 dB de richting is die GS wensen, maar dat alle scenario's vermeld zijn. In het ontwerp-actieplan staat duidelijk welke richting de provincie kiest.

940

De heer **De Kam** (CDA) complimenteert GS met het actieplan. Hij is blij dat er vooruitgang wordt geboekt met de innovatieve pilots en dat zijn suggestie om akoestische en thermische woningisolatie te combineren is overgenomen. Hij pleit voor een meer flexibele inrichting van de regeling zodat huiseigenaren zelf het moment van isolatie kunnen bepalen.

945

Mevrouw **De Groot** (SP) meent dat PS nog niet hebben besloten over de differentiatie van de stiltegebieden die in het plan wordt genoemd. Ze is blij met dit actieplan waarover de SP al eerder Statenvragen heeft gesteld. Het is goed dat stil asfalt wordt gelegd, maar om een grotere gezondheidswinst te realiseren zijn ook snelheidsbeperkingen nodig, bijvoorbeeld op de N246. Ook voor de A8 ziet de SP graag een snelheidsbeperking tot 80 km/u. Wegen die langs een stiltegebied liggen verdienen ook stil asfalt, zoals de N246 bij Starnmeer en Markenbinnen. Ze vraagt hoe GS voorkomen dat nieuwe wegen te veel geluid produceren.

950

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) complimenteert GS met het gedegen stuk. Het is gecompriemd maar compleet. Ze vraagt hoe GS de provinciale ambitie voor het verlagen van geluidsdrempels in combinatie met de ambitie voor een beperkte hoeveelheid stil asfalt denken te realiseren.

955

De heer **Klein** (CU/SGP) dankt GS voor het herziene plan met de gedifferentieerde drempel en vraagt of de geluidsbelasting verlaagd kan worden door te lawaaiige voertuigen te verbieden. Hij ziet dat voor de N247 stil asfalt is voorzien, terwijl de beste oplossing voor de doorsnijding van Broek- en Waterland is nog niet bepaald. Hij vraagt of GS hier rekening mee houden.

960

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) geeft aan dat het actieplan nog ambitieuzer had mogen zijn en is benieuwd naar het onderzoek naar de plandrempel van 60 dB voor een deel van de provincie. Ze betreurt het ontbreken van groene geluidsschermen in het plan en hoopt dat deze nog worden toegevoegd als bewoners erom vragen als geen stil asfalt mogelijk is. Ze sluit zich aan bij de opmerkingen van de SP en de CU/SGP over het bronbeleid.

965

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt zich af of 63 dB een aanvaardbare bovengrens is. De GGD's hebben de gezondheidseffectscreening (GES) ontwikkeld voor het meten van gezondheidseffecten van milieufactoren. Boven de grens van 62 dB hebben bewoners een grotere kans op hart- en vaatziekten. Een plandrempel tussen 55 en 65 dB zorgt voor minder hinder in de provincie en een betere GES-score.

970

De heer **Struben** (D66) ontvangt te zijner tijd graag de uitkomsten van het onderzoek en sluit zich aan bij de opmerking van de heer Klein over de N247. Hij investeert het geld liever in een tunnelbak.

975

De heer **Tekin** (ged.) zegt toe de vraag van de heer Klein en de andere vragen over de N246 en N247 schriftelijk te beantwoorden, in samenspraak met mevrouw Post.

980

GS zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van het actieplan Geluid. Zij wegen de input van PS daarin mee.

In de begroting voor 2019 is €100.000 opgenomen voor gevelisolatie. Het budget voor extra asfalt is nog niet zichtbaar, omdat dit wordt opgesplitst over een aantal jaar. De onderhoudsplanning is daarbij leidend. GS realiseren door die planning niet de totale ambitie in deze periode.

985

De heer Tekin neemt de praktische suggestie van het CDA over om het initiatief tot isolatie bij de woningeigenaar neer te leggen.

De besluitvorming over stiltegebieden is een apart traject en komt eind dit jaar aan de orde. Het besluit over de regimes volgt dus nog, maar de gebieden zijn opgenomen in het actieplan om een compleet beeld te schetsen.

GS wachten de resultaten van de pilots met de groene geluidsschermen af.

990 De grens van 63dB is een stap vooruit en scoort een voldoende in de GES. Gedeputeerde benadrukt dat iedere stap vooruit telt.

Mevrouw **De Groot** (SP) had een aantal vragen over de N246 naar het noorden.

995 De heer **Tekin** (ged.) herhaalt dat hij schriftelijk terugkomt op alle vragen over de wegen.

De **voorzitter** rondt de discussie over de *Ontwerp-actieplan Geluid provinciale wegen 2018-2022* voor dit moment af.

1000 **11. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa**

Er zijn geen vragen aan de heer Tekin.

1005 De heer **Tekin** (ged.) meldt dat hij in de oktobervergadering meer nieuws heeft over het afsteken van vuurwerk in de duinen binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet. Hij meldt verder dat op 5 en 6 oktober in Schoorl duindialogen plaatsvinden. De uitnodiging hiervoor volgt via de griffier.

De tussenrapportage over het verkenningsjaar Agrarisch Natuurbeheer wordt aan de commissie toegestuurd.

1010 Donderdag 27 september is het BOT-overleg met de heer Benschop. De heer Tekin is aanwezig, maar benadrukt dat het een gesprek is tussen PS en de heer Benschop.

De heer Tekin memoreert de Omgevingswet en de overheveling van bodemtaken naar gemeenten. In de praktijk levert dit een aantal uitdagingen op. Hij heeft diverse wethouders verzocht om een Bodemberaad te organiseren. Na dit beraad organiseert hij een technische briefing over dit

1015 onderwerp voor de commissie.

12. Sluiting

De **voorzitter** herhaalt dat een aantal B-agendapunten doorschuift naar de vergadering van 29 oktober. Ze ziet dat enkele partijen nog spreektijd over hebben.

1020

Mevrouw **Alberts** (SP) hoort graag tussentijdse winstwaarschuwingen over de spreektijd. Dit is vandaag niet gebeurd.

De **voorzitter** merkt op dat dit wel de afspraak is.

1025 Ze sluit vervolgens de vergadering om 17.10 uur.